

แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำกลาง) สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

**The Development of Guidelines for Internal Supervision of the
Administrator's Performance Promotion Center for Educational
Management of the Pang Ma Pha District Network (Lang River Basin
Group) under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office
1**

อภิชาติ พุทธรังษ์, สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์, วิทยา พัฒนเมธาตา

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Apichat Puttawong, Suphaporn Kittiruchadanon, Witthaya Patthanameatada
Northern College, Tak, Thailand
E-mail: pichatbrand77@gmail.com

Received: 11 October 2024; Revised: 03 December 2024; Accepted 12 December 2024
© The Author(s) 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำกลาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ประชากรได้แก่ ครูผู้สอนของศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำกลาง) จำนวน 118 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.26$) เรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\mu = 3.40$) สูงที่สุดรองลงมาคือ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก ($\mu = 3.34$) การประเมินผลและรายงานผล ($\mu = 3.22$) การปฏิบัติการณ์เทศ ($\mu = 3.19$) และการสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการ ($\mu = 3.13$) ตามลำดับ ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาข้อสูงที่สุดในแต่ละด้านคือ การจัดระบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศอย่างเป็นระบบ การแต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานนิเทศ การใช้เครื่องมือการประเมินผล การสรุปผลเพื่อใช้สะท้อนผลการของการปฏิบัติงาน การปฏิบัติการณ์เทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และการส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการประเมินผล แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีการประชุมในโรงเรียนเรื่องการนิเทศภายใน มีการชี้แจงแนว

ทางการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีการให้ความรู้แก่ครู
ก่อนการนิเทศ และติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การนิเทศให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การนิเทศภายใน, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research aimed to study the conditions, problems, and methods for developing internal supervision guidelines to enhance the performance of administrators in the educational management promotion center of the Pang Ma Pha District Network (Lang River Basin Group) under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 1. The study population consisted of 118 teachers from the Pang Ma Pha District Network and nine experts. The research instruments included questionnaires and interview forms, with data analyzed using mean, standard deviation, frequency, percentage, and content analysis. The findings revealed that the overall internal supervision of administrators was at a moderate level ($\mu = 3.26$). Among the areas assessed, the highest-rated was studying current conditions, problems, and needs ($\mu = 3.40$), followed by planning and determining alternatives ($\mu = 3.34$), evaluating and reporting results ($\mu = 3.22$), performing supervision ($\mu = 3.19$), and creating media, tools, and methods for development ($\mu = 3.13$), respectively. Key problems included the systematic organization of information collection systems related to supervision work, the appointment of committees with clearly defined roles and responsibilities, the use of evaluation tools, summarizing and reflecting performance outcomes, ensuring continuous and consistent supervision, and encouraging supervisees to participate in evaluation processes. To address these issues, the study recommended appointing a committee to survey current conditions, problems, and needs, organizing school-based meetings to explain internal supervision guidelines, producing media and tools aligned with content and objectives, providing training for teachers prior to supervision, and ensuring consistent follow-up and evaluation of supervision results.

Keywords: guideline development, internal supervision, school administrators

1. บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) การศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้ 4 ประการ คือ การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาครูสู่การบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งการพัฒนาครูมีมาตรการหลัก คือ ปรับปรุงและพัฒนาระบบและหลักเกณฑ์ประเมินสมรรถนะครู ให้เชื่อมกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาครูอาจารย์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับรองการประกัน

คุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2557) ในส่วนของการนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้น มีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับติดตามการจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้บริหารได้ตระหนักเห็นความสำคัญนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม การนิเทศภายในจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครู ให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ (กรองทอง จิระเดชากุล, 2550)

การนิเทศภายในเป็นกระบวนการดำเนินงานภายในโรงเรียนที่มุ่งจะพัฒนาครูผู้สอน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศภายในต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งด้านความคิดเห็นและการกระทำ ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจประสานงานใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ การนิเทศภายในทำให้ครูรู้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของตนเองและหาแนวทางแก้ไขได้ตรงจุด การดำเนินการต้องปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ถูกต้องและครบกระบวนการ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จึงได้ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัด พบว่า ผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ มีคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกกลุ่มสาระมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายการและมีผลการประเมินต่ำมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ยังไม่น่าพอใจ และผลการประเมินดังกล่าวทำให้ทราบว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถไม่ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์คือครูผู้สอน ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้มีความรู้เข้าใจถึงหลักการ เทคนิค วิธีการที่ชัดเจนและให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ และควรมีการนิเทศภายในของผู้บริหารและผู้นิเทศติดตามจากผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะจากรายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า การนิเทศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นเวลานานและเกิดขึ้นในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรการนิเทศ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศและทักษะการนิเทศ การนิเทศในโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง มุ่งการประเมินมากกว่าการพัฒนา ครูผู้รับการนิเทศมีทัศนคติทางลบต่อการนิเทศไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ครูขาดความพร้อมในการรับการนิเทศ เนื่องจากภาระงานมาก การวางแผนการนิเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครูอย่างแท้จริง ไม่สามารถดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาครูได้ตามความจำเป็นหรือความต้องการของครู ส่งผลให้การนิเทศไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากครูในโรงเรียน การปฏิบัติการนิเทศมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามแผน ครูไม่ปฏิบัติตามกำหนดการหรือปฏิทินการนิเทศที่ตั้งไว้ การประเมินผลการนิเทศโรงเรียนขาดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการนิเทศ ทำให้การประเมินผลไม่สามารถดำเนินได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศ ทำให้ไม่สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศในโรงเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนได้

อย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1, 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการนิเทศภายใน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนารูปแบบกระบวนการนิเทศภายในที่เป็นระบบชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น และทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 118 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple choice) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple response)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสังเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยได้ 5 ด้าน สร้างนิยามปฏิบัติการเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างข้อคำถาม

3.2 ยกร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามขอบเขตกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยแบ่งองค์ประกอบของแบบสอบถามเป็น 3 ตอนตามลักษณะที่กำหนด

3.3 เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับเนื้อหา และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามกับความครอบคลุมเนื้อหา ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

3.4 นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุง จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่เพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

3.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่คะตวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ .980

3.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรต่อไป

4. วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เก็บข้อมูลกับครูผู้สอนโดยการส่งมอบหนังสือต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจกแบบสอบถาม ชี้แจงทำความเข้าใจและนัดหมายเก็บแบบสอบถามคืนจากครูผู้สอน และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 118 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติตามประเภทของแบบสอบถาม คือ แบบสอบถามตอนที่ 1 หาค่าความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนด คือ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า 3 ปี ประกอบด้วย นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิด (Open-end) จำนวน 5 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

3.1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2 นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการนิเทศการศึกษาภายใน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการนิเทศการศึกษาภายใน ข้อที่มีค่าร้อยละสูงที่สุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ

3.3 นำข้อคำถามมาสรุปอุปนัย เพื่อยกร่างเป็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตทั้ง 5 ด้าน

3.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา ความครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข

3.5 จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ

4. วิธีการเก็บข้อมูล ประสานขออนุเคราะห์กับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เสนอชื่อและขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ นัดหมายและดำเนินการตามที่กำหนด นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาพิมพ์สรุปรวมรายด้านเรียงเป็นรายบุคคลแล้วสรุปอุปนัยวิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ อภิปรายได้ตารางด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. สภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม

ด้าน	รายการ	สภาพการปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	3.40	0.37	ปานกลาง
2	การวางแผนและการกำหนดทางเลือก	3.34	0.30	ปานกลาง
3	การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ	3.13	0.57	ปานกลาง
4	การปฏิบัติการนิเทศภายใน	3.19	0.74	ปานกลาง
5	การประเมินผลและการรายงานผล	3.22	0.45	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.26	0.25	ปานกลาง

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร

จัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำลาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.25$) เรียงจากสูงไปต่ำ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.37$) สูงที่สุด รองลงมาคือ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.30$) การประเมินผลและการรายงานผล ($\mu = 3.22$, $\sigma = 0.45$) การปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\mu = 3.19$, $\sigma = 0.74$) และการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ ($\mu = 3.13$, $\sigma = 0.57$) ต่ำที่สุด ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นการพัฒนาให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการเพื่อนำไปใช้พัฒนาเครื่องมือการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับการใช้ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำลาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ละด้านพบปัญหาสูงสุด แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และค่าร้อยละปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุดรายด้าน

ด้าน ที่	สภาพปัญหาสูงสุด	สภาพของปัญหา	
		ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดระบบเก็บข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศอย่างเป็นระบบ	45	38.14
2	การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา	40	33.90
3	การใช้เครื่องมือการประเมินผล การสรุปผลและสะท้อนผลการของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	51	43.22
4	การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	50	42.37
5	การส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	34	28.81

ตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำลาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ข้อที่เป็นปัญหาคือ การใช้เครื่องมือการประเมินผล การสรุปผลและสะท้อนผลการของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สูงที่สุด ร้อยละ 43.22 รองลงมาคือ การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ร้อยละ 42.37 การจัดระบบเก็บข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 38.14 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา ร้อยละ 33.90 และการส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ร้อยละ 28.81 ต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องมือในการประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศภายใน ให้มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอตามปฏิทินที่กำหนดไว้ และความส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศให้ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการนำไปใช้ประโยชน์

3. แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องความถี่สูงสุดรายด้านจากการสรุปอุปนัย แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ความคิดเห็นแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุดรายด้าน

ด้านที่	ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการนิเทศภายใน	ความถี่
1	สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน	8
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมภายในโรงเรียนเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน	7
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงแนวทางการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายใน เพื่อให้ได้สื่อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	8
4	สถานศึกษาควรให้ความรู้ครูก่อนการนิเทศ	8
5	สถานศึกษาควรติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศ	9

ตารางที่ 3 พบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 สถานศึกษาควรติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศ สูงที่สุด (ความถี่ = 9) รองลงมา คือ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน, ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงแนวทางการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายใน เพื่อให้ได้สื่อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ และสถานศึกษาควรให้ความรู้ครูก่อนการนิเทศ เท่ากัน (ความถี่ = 8) และผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมภายในโรงเรียนเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน (ความถี่ = 7) ตามลำดับ ดังนั้น สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจเป้าหมายของการนิเทศว่าคือการมุ่งเน้นการพัฒนา ให้ความช่วยเหลือแนะนำการปฏิบัติงานของครูให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศจึงเป็นผลผลิตที่เกิดกับผู้เรียนไม่ใช่คุณภาพการปฏิบัติงานของครู

5. อภิปรายผล

1. สภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายใน แต่การดำเนินงานนิเทศภายในไม่ได้มุ่งเน้นการปฏิบัติขั้นตอนใดมากเป็นพิเศษ หากมุ่งที่ให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในเป็นสำคัญ จึงทำให้สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นไปตามแนวคิดของชำนาญ แสงจันทร์ (2555) ที่กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด โดยเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อ เครื่องมือ

และการพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการณ์เทศภายใน การปฏิบัติการณ์เทศภายใน และการประเมินผลและการรายงานผล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยา ทรัพย์หล้า (2562) พบว่า สภาพการณ์เทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของชลิดา เกื้อชาติ (2564) พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายชั้นตอน เช่นกัน

2. ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ละด้านมีผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ พบว่า การจัดระบบเก็บข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศอย่างเป็นระบบ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการมาใช้ในการปฏิบัติงานมีการประชุมสร้างความเข้าใจ และร่วมกันแลกเปลี่ยนวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษาเป็นประจำ ทำให้สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดระบบสารสนเทศ สอดคล้องกับการวิจัยของ ประนม มะธิพิไช (2560) พบว่า ปัญหาด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมีข้อจำกัดในการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการนิเทศภายใน สูงที่สุดเช่นกัน

2.2 ปัญหาด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านมีบุคลากรไม่ครบชั้น การมอบหมายงานให้ปฏิบัติจึงขาดความชัดเจน ไม่มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรไม่มีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุลักษณ์ สุทธิพิบูลย์ (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมวางแผนการนิเทศและการหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาของครู มีปัญหามากที่สุด

2.3 ปัญหาด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ การใช้เครื่องมือการประเมินผล การสรุปผลสะท้อนผลการของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้วยบริบทของการเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การจัดหาสื่อที่เหมาะสมและการพัฒนาครูให้มีความรู้ในการประเมินผลจึงมีน้อย สอดคล้องกับการวิจัยของพิริยา ทรัพย์หล้า (2562) พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการอยู่ในระดับปานกลาง โดยการส่งเสริมการสร้างสื่อเพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีปัญหามากที่สุด

2.4 ปัญหาการปฏิบัติการณ์เทศภายใน พบว่า การปฏิบัติการณ์เทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินงานอย่างจริงจังด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีน้อย ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ผู้นิเทศ จึงทำให้การกำกับ ติดตามและนิเทศภายในไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของพิริยา ทรัพย์หล้า (2562) พบว่า การปฏิบัติการณ์เทศ

มีปัญหาสูงที่สุด โดยการดำเนินการไม่สามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินการนิเทศ มีปัญหามากที่สุด

2.5 ปัญหาด้านการประเมินผลและการรายงานผล พบว่า การส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่การนิเทศ การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมสะท้อนผลหลังการนิเทศจึงมีการปฏิบัติน้อย ทำให้การมีส่วนร่วมของครูมีปัญหาในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของตุลธร ศิริลือสาย (2562) พบว่า ปัญหาด้านการประเมินผลการนิเทศโดยการให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ร่วมกันสรุปผล และสะท้อนผลการดำเนินงาน มีปัญหามากที่สุด

3. แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายอำเภอปางมะผ้า (กลุ่มลุ่มน้ำล่าง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ละด้านมีผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษามีปัญหาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศมากที่สุด การสำรวจปัญหาและความต้องการอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการกำหนดทิศทางและวางแผนการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงกับประเด็นของปัญหาและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจริยาภรณ์ เรืองเสน (2563) พบว่า ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการวางแผนและจัดกิจกรรมดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงาน/โครงการให้เป็นระบบ

3.2 ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ควรประชุมภายในโรงเรียนเรื่องการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การประชุมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่จะช่วยในการวางแผนการนิเทศภายในสามารถดำเนินงานได้ถูกต้อง ตรงตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุกิตติ์ คงลี (2563) พบว่า สถานศึกษาควรมีการอบรม PCL ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

3.3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงแนวทางการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายใน เพื่อให้ได้สื่อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนจัดหาสื่อและเครื่องมือการนิเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจจะช่วยให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งทำให้ได้สื่อที่ตรงกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ฤทธิธ (2563) พบว่า ควรส่งเสริมความร่วมมือกันจัดทำแผนการนิเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอนสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

3.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ควรให้ความรู้ครูก่อนการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้าง

ความรู้ความเข้าใจกระบวนการนิเทศ เป้าหมายการดำเนินงานระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ หากมีการสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน จะช่วยให้การดำเนินการนิเทศมีความราบรื่น มีบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมถึงมีการให้ข้อมูลย้อนกลับมีความเที่ยงและตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา ทรัพย์หล้า (2562) พบว่า ผู้บริหารควรจัดประชุมครูด้วยกระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และมีความเข้าใจวัตถุประสงค์การนิเทศภายในตรงกัน

3.5 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ควรติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเป้าหมายของการนิเทศภายในต้องการช่วยเหลือ แนะนำให้ครูสามารถแก้ไขและพัฒนาการจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศภายใน จึงควรมุ่งไปที่คุณภาพผู้เรียน ให้ครูทุกคนร่วมกันประเมินเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของจริยาภรณ์ เรืองเสน (2563) พบว่า โรงเรียนควรสนับสนุนบุคลากรทุกคนให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ ตั้งแต่สรุปผล วิเคราะห์ผลที่ได้จากการปฏิบัติการนิเทศภายใน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติ จะช่วยส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เพื่อให้สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย

2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปจัดทำแผนและกำหนดเป็นกลยุทธ์ของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้จัดทำโครงการ กิจกรรมในการพัฒนาส่งเสริมให้คุณภาพผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพเป็นรายรายบุคคล

3. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรศึกษาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการนิเทศภายใน ให้เกิดนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา มีการนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

4. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีมในการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครูในการนิเทศ

ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในเพื่อการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นครูผู้สอนมืออาชีพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2563). *แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จารุกิตติ์ คงลี. (2563). *สภาพและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชลิดา เกื้อชาติ. (2564). *การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชำนาญ แสงจันทร์. (2555). *คู่มือการนิเทศภายใน*. ลำปาง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.
- ตุลธร ศิริลือสาย. (2562). *สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประนม มะธิ์ไช. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พริยา ทรัพย์หล้า. (2562). *แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2565*. แม่ฮ่องสอน: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2557). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุลักษณ์ สุทธิพิบูลย์. (2560). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัจฉริยา ฤทธิธ. (2563). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.